

Prekentekest: Luk 11,14-28

En gang drev Jesus ut en ond ånd som var stum. Da den onde ånden fór ut, begynte den stumme å tale, og folk undret seg. Men noen av dem sa: «Det er ved hjelp av Beelsebul, herskeren over de onde ånder, at han driver de onde åndene ut.» Andre ville sette ham på prøve og krevde et tegn fra himmelen av ham. Men Jesus visste hva de tenkte, og sa til dem:

«Hvert rike som kommer i strid med seg selv, blir lagt øde, og hus faller på hus. Om nå Satan er kommet i strid med seg selv, hvordan kan da riket hans bli stående? Dere sier jo at det er ved Beelsebul jeg driver de onde åndene ut. Men hvis det er ved Beelsebul jeg driver ut de onde åndene, hvem er det da deres egne folk driver dem ut ved? Derfor skal deres egne dømmes dere. Men er det ved Guds finger jeg driver de onde åndene ut, da er jo Guds rike kommet til dere. Når den sterke med våpen i hånd vokter gården sin, får det han eier, være i fred. Men kommer det en som er enda sterkere og overmanner ham, da tar han fra den sterke alle våpnene som han satte sin lit til, og fordeler byttet. Den som ikke er med meg, er mot meg, og den som ikke samler med meg, han sprer.

Slik lyder Herrens ord.

To sterke makter

Bibelen forteller om at det er mye mellom himmel og jord som vi ikke direkte kan se. Men vi erfarer at det er der. Det finnes åndsmakter i himmelrommet, i den usynlige verden som omgir oss. Til den usynlige verden hører englene hjemme på Guds side som representanter for Guds godhet. I denne åndelige sfæren hersker det en streng todeling. Det er kun to aktører. Den ene er Gud. Den andre er Guds fiende.

Gud gav menneskene kulturoppdraget. Gud gav Adam i oppgave å dyrke og passe hagen i Eden. Gud sa: «Bli mange, fyll jorden og legg den under dere.» Hva skjer i dag? Jorden gir sin grøde, men i deler av verden ser vi at millioner av mennesker lider fordi noen som sitter ved makten i disse landene stjeler ressursene og tyranniserer folket. Mennesker lider på grunn av krig og fiendskap. Millioner lever i fattigdom også fordi ressursene er så skjevt fordelt i verdenssamfunnet, og miljøet og naturen skades grovt. Fra tidens morgen har Satan stått i bresjen for å ødelegge Guds skaperverk. Vi ser at de destruktive kreftene og ondskapen er en virkelighet også i dag.

Det fortelles mange ganger i evangeliene at Jesus drev ut ånder. Antikkens jøder regnet med den største selvfølgelighet demoner som et ødeleggende element i tilværelsen. Allerede Det gamle testamentet omtaler disse åndsmaktene som noe man skal holde seg borte fra: «Hos deg må det ikke finnes noen som lar sin sønn eller datter gå gjennom ilden, ingen som tar varsler, ingen tegntyder, spåmann eller trollmann. Ingen må drive med

besvergelses, spørre gjenferd og spådomsånder til råds eller søke råd hos de døde.» 5Mos 18,10f.

I dag opplever vi at stadig flere søker til alle tilgjengelige kilder for å hente det en selv kan finne fordelaktig. Så finner de kanskje noe i kirken, noe kanskje i andre religioner og livssyn. Noe helbredelse og noe healing. Noe som kan gi innsyn i fremtiden. Noen søker kunnskap gjennom avdøde om fortiden. Skillet mellom godt og ondt kan virke utvisket i vår tid. Selv for antikkens jøder var det vanskelig nok å trekke grensene rett. Et under kunne i utgangspunktet være utført av gode eller onde makter. Det var ikke entydig godt i seg selv, selv om det hadde en gunstig virkning.

Folk undret seg over Jesu under. Da han drev ut en ond ånd av en som var stum, var de ikke overrasket over at mannen var besatt. Det visste de. Overraskelsen kom da det ble klart hvem Jesus representerte. Noen trodde det var ved Beelsebuls hjelp Jesus drev ut den onde ånden. Beelsebul ble brukt som et navn på Satan på denne tiden, men var egentlig den samme avguden som de gamle filisterne tilba i gammel tid. For oss er vel snarere overraskelsen at folk kunne tro at en så god handling kunne tilskrives djevelen, ondskapens fyrste.

Mennesket mellom maktene

Det var nok ikke lett, og det er nok ikke lett i dag heller, å vite hva som skyldes Gud, hva som skyldes djevelen og hva som er rent menneskelig. Det er noen som tenker slik at målet i en hver sammenheng heller midlet. Det finnes dem som søker alle slags kilder i sin hjelpeløshet, for å bli fri frisk fra sykdom, for å komme videre i livet, eller for å mestre hverdagen. Mye skolemedisin er bra. Mye alternativ medisin er bra. Men noe av det som tilbys er åpenbart knyttet opp mot andre åndsmakter. Og er det andre åndsmakter, så er det alltid åndsmakter som står Gud imot, selv om de for oss har et vennlig ansikt.

Healing har for eksempel samme virkning som helbredelse med bønn, men den har en annen adressant. Spådom og horoskoper kan gi en følelse av oversikt, men den som er kristen legger heller sitt liv og sin fremtid i Guds hender.

Bibelen er merkelig tilbakeholdende i forhold til å utbrodere ondskapens åndehær for oss. Det som står om slike ting er nøkternt og kort fortalt. Først gjennom middelalderens kunst har vi blitt kjent med hvordan demoner visstnok skulle se ut. Men Bibelen gir oss altså ikke noen holdepunkter som gjelder utseende. Det vi kan vite ut fra Bibelen er for det første at Gud er inkarnert i Jesus Kristus. Det betyr at vi kan se hvordan Gud er når vi ser hvordan Jesus er. Satan er derimot ikke inkarnert, og hans demoner er uten fysisk fremtoning. Bibelen lærer oss likevel at demonene søker mennesker å ta bolig i.

Det er sjelden vi i vår tid kommer over diagnosen besatt. Og vi skal klart være veldig forsiktig med slike diagnoser. Likevel er det ingenting som tyder på at onde åndsmakter er mindre virksomme i dag enn tidligere. Satan skaper ikke

noe nytt, men han perverterer Guds skaperverk og forvrenger Guds ord. Han ødelegger menneskers verdighet, raserer kulturen og gjør mennesker lik dyr. Tilbake blir de primitive driftene når disse får styre og tyrannisere.

Djevelen bruker fremfor alt alle midler for å holde mennesker unna Jesus. For han vet at der hvor Jesus går fram, der må Satan vike. Det er et tankevekkende fenomen at demonene og Satan var de første til å gi til kjenne hvem Jesus er i Det nye testamente. (Jfr. Mark 1,24) De visste hvem han var og de ropte at de visste det, men de hadde ingen tiltro til Jesus. De hadde den rette lære i ordene de brukte. Men deres rette lære ble aldri ledsaget av forsakelse, kjærlighet og etterfølgelse. Deres vilje og hensikt var ond. Da ble også deres rette lære til vranglære fordi den ble isolert som kunnskap og ikke levd ut i en rett livsførsel og tillit.

Dette er også en fare for kristne i dag – å ikke ha tillit til Gud, å ikke ta Gud på ordet, å ikke la hans ord få lede oss rett. Rett lære og død gudsdyrkelse hører like lite sammen som rett gudsdyrkelse og vrang lære. Vi trenger å forsake djevelen og alle hans gjerninger, og alt hans vesen.

Når det er dåp fremsier vi forsakelsen i tillegg til trosbekjennelsen. Å forsake er å gi avkall på. Forsakelsen formidler en god og sunn holdning til disse tingene. Det minner oss om å være på vakt mot alt som bryter ned og hindrer Gud. Så gir bibelordet oss den trøsten at det riket som Jesus bringer nær er et mektigere rike enn det som Guds motstander har. Jesus forklarer det på denne måten: «Når den sterke med våpen i hånd vokter gården sin, får han ha sin eiendom i fred. Men kommer det en som er enda sterkere og overmannet ham, da tar han fra ham våpnene som han satte sin lit til, og deler ut det bytte han tar fra ham.»

På den sterkestes lag

«Ingen er så trygg i fare, som Guds lille barneskare», synger vi i sangen. I en verden av sterke krefter, har Guds barn en sterk storebror som allerede har vunnet over fienden. Jesus er denne sterkere som tar fra Satan våpen og bytte. Vi er på den sterkestes lag og eier en trygghet av en annen verden. Vi eier denne tryggheten uansett hva som rammer oss, for den har sin basis i Guds løfter. Jesus er vår trygghet. Bibelen er et eneste stort vitnesbyrd om Herrens omsorg for alle som hører ham til.

I dagens prekentekst møter Jesus oss som den som kaller sin menighet ut av likegyldighetens tåke. Han kaller oss til fornyet bevissthet på hvem vi vil følge. Jesus representerer et radikalt enten-eller: «Den som ikke er med meg, er mot meg, den som ikke samler med meg, han sprer.»

Vi lever i en tid som spør etter romslighet og toleranse. I Jesu samtid var folk opprørt over denne mangelen på diplomatisk sans hos Jesus. Mange tenkte nok med seg selv at alt hadde gått så mye lettere uten dette klare enten-eller.

Hadde han bare hatt litt mer diplomatisk teft så kunne han sluppet å bli arrestert. Hadde han bare vært litt mer romslig i sitt syn på rett og galt og ikke så tydelig i sin tale om Guds rike, så kunne han ha sluppet å bli dømt for å spotte Gud og for å ville gjøre seg til konge. Så lett kunne han sluppet å bli spikret til korset.

Men da ville heller ikke vi fått muligheten til forsoning med Gud. Da ville ikke vi ha vært samlet til gudstjeneste i dag. Men heldigvis, Jesus gav ikke etter, han tålte spott og hån og korsfestelse. Han tålte det for vår skyld. Så kalles vi i dag til et fornyet kall til å følge Jesus, til å tro på ham og til å forsake djevelen og alt hans vesen. Så har vi i troen del i Jesu seier. Vi er på den sterkestes lag.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én Sann Gud fra evighet og til evighet.